

Oana-Cristina MUNTEANU

Partajul moștenirii în dreptul comparat

**Editura
Hamangiu**

CUPRINS

Capitolul I. Prolegomene. <i>Panopticum juris</i> în materie de partaj succesoral	8
<i>Secțiunea 1. Concepte. Etimologii. Accepțiuni</i>	10
<i>Secțiunea a 2-a. Perspectiva diacronică</i>	21
§1. Dreptul pre-roman	21
§2. Dreptul roman	25
§3. Vechile legiuiri românești	41
§4. Evoluția în dreptul românesc	43
§5. Breviar istoric al dreptului succesoral francez	49
<i>Secțiunea a 3-a. Rezonanța partajului succesoral în antropologie, teologie și filosofie</i>	60
§1. Antropologie	60
§2. Arhetipul moștenirii în textele biblice	63
§3. Reflecții filosofice în dreptul succesoral	68
<i>Secțiunea a 4-a. Sociologie, politologie, economie</i>	70
§1. Aspecte de sociologie juridică	71
§2. Perspectivă politologică	89
§3. Implicațiile economice ale partajului succesoral	91
Capitolul al II-lea. Partajul moștenirii în dreptul francez și în dreptul autohton	100
<i>Secțiunea 1. Liminarii. Consacrarea dreptului la partaj</i>	100
<i>Secțiunea a 2-a. Inițiativa partajului</i>	101
§1. Titularii dreptului de a cere partajul	101
1.1. Coindivizarii	102
1.2. Creditorii personali	104
1.3. Regimul particular al indiviziunii succesorală între uzufructuari sau între nuzi-prorietari	105
§2. Incidente în materia partajului	107
2.1. Menținerea convențională a stării de indiviziune	109
2.2. Menținerea judiciară a indiviziunii	112
2.2.1. Menținerea indiviziunii în privința bunurilor necesare continuării vieții familiale sau a activității economice	113

2.2.2. Suspendarea partajului _____	116
2.2.3. Atribuirea eliminatorie _____	120
2.2.4. Partajul parțial _____	122
<i>Secțiunea a 3-a. Operațiunile partajului</i> _____	126
§1. Componenta masei partajabile _____	128
1.1. Bunuri supuse partajării _____	128
1.2. Bunuri excluse partajării _____	132
1.2.1. Bunurile individual determinate ce fac obiectul unui legat cu titlu particular _____	133
1.2.2. Bunurile care fie prin destinația, fie prin natura lor nu sunt susceptibile de a fi împărțite _____	133
1.3. Bunurile care fac parte din masa partajabilă, deși nu existau la data deschiderii succesiunii _____	137
§2. Evaluarea bunurilor _____	138
2.1. Data evaluării bunurilor supuse partajului succesoral _____	138
2.2. <i>Date de la jouissance divise</i> _____	139
2.3. Starea bunurilor supuse partajului succesoral _____	142
§3. Măsurile de protecție a masei partajabile _____	145
<i>Secțiunea a 4-a. Condițiile partajului</i> _____	150
§1. Condiții de formă _____	150
1.1. Partajul amiabil _____	151
1.1.1. Principiul consensualismului _____	151
1.1.2. Intervenția judiciară: supravegherea sau controlul judecătorului _____	154
1.2. Partajul judiciar _____	160
1.2.1. Aspecte procedurale _____	162
1.2.2. Procedura simplificată _____	167
1.2.3. Procedura aplicabilă partajelor complexe _____	168
§2. Condiții de fond _____	174
2.1. Modalități de repartizare a proprietății _____	174
2.1.1. Atribuirea în natură _____	174
2.1.2. Atribuirea provizorie și atribuirea definitivă _____	178
2.1.3. Vânzarea și licitația _____	181

2.2. Reguli de atribuire specifice anumitor bunuri _____	190
2.2.1. Raportul datoriilor _____	190
2.2.2 Atribuirea preferențială (<i>L'attribution préférentielle</i>) _____	194
2.3. Sulta _____	206
<i>Secțiunea a 5-a. Efectele partajului</i> _____	212
§1. Efectele partajului în dreptul francez _____	212
1.1. Scurt istoric al efectului declarativ al partajului _____	212
1.2. Domeniul de aplicare al efectului declarativ _____	218
1.2.1. Actele guvernate de efectul declarativ _____	218
1.2.2. Temperarea efectului retroactiv _____	221
1.3. Consecințele efectului declarativ al partajului _____	222
1.3.1. Efectele civile _____	222
1.3.2. Efectele fiscale _____	229
§2. Efectele partajului în dreptul românesc _____	231
§3. Garanțiile partajului _____	233
3.1. Garanția contra evicțiunii _____	233
3.2. Privilegiul comoștenitorului: preferința acordată egalității – privilegii și cvasi-privilegii _____	235
<i>Secțiunea a 6-a. Desființarea partajului</i> _____	237
§1. Nulitatea partajului _____	238
1.1. Viciile de consimțământ _____	239
1.2. Omisiunea unui comoștenitor _____	240
§2. Reechilibrarea partajului _____	244
2.1. Rectificarea partajului lezionar _____	244
2.2. Condițiile acțiunii în suplimentarea cotei successorale (<i>action en complément de part</i>) _____	246
§3. Revocarea partajului fraudulos _____	252
3.1. Opoziția la partaj _____	253
3.2. Acțiunea pauliană _____	255
<i>Secțiunea a 7-a. Liberalitățile-partaj</i> _____	257
§1. De la partajul de ascendent la liberalitățile-partaj _____	259
1.1. Istoric și evoluție _____	259
1.2. Caractere _____	262

§2. Donația-partaj _____	266
2.1. Condiții _____	269
2.1.1. Condiții de fond și de formă _____	269
2.1.2. Repartizarea bunurilor _____	272
2.2. Efecte _____	278
2.2.1. Donația-partaj simplă _____	278
2.2.2. Donația-partaj cumulativă și conjunctivă _____	280
2.2.3. Donația-partaj transgenerațională _____	286
2.3. Cauze de ineficacitate _____	294
2.3.1. Reducțiunea _____	294
2.3.2. Nulitatea _____	300
2.3.3. Rezoluțiunea _____	301
§3. Testamentul-partaj _____	304
3.1. Condiții _____	306
3.2. Efecte _____	311
3.3. Cauze de ineficacitate _____	313
<i>Secțiunea a 8-a. Posibile și previzibile modificări procedurale în materia partajului succesoral în conexiune cu inteligența artificială (IA) _____</i>	<i>316</i>

Capitolul al III-lea. Devoluțiunea succesorală și partajul

moștenirii în <i>common law</i>-ul englez _____	321
<i>Secțiunea 1. Breviar istoric _____</i>	<i>321</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Aspecte jurisdicționale _____</i>	<i>325</i>
§1. Organizarea judiciară engleză _____	325
§2. Competența instanțelor de judecată în materie de <i>probate</i> _____	326
2.1. <i>County Courts</i> (Curțile regionale) _____	326
2.2. <i>The High Court</i> (Înalta Curte de Justiție) _____	328
2.2.1. <i>Chancery Division</i> _____	329
2.2.2. <i>Family Division</i> _____	330
<i>Secțiunea a 3-a. Considerații comparative în materie succesorală _____</i>	<i>331</i>
§1. Primordialitatea transmisiunii testamentare în sistemul de drept englezesc _____	332

§2. Concepte asupra dreptului de proprietate _____	334
2.1. Concepția concretă a proprietății în dreptul englez _____	334
2.2. Noțiunea de <i>trust</i> și implicațiile acesteia în materie succesorală _____	338
2.3. Tipuri de coproprietate (<i>jointly owned property</i>) __	343
2.3.1. <i>Joint tenancy</i> _____	345
2.3.2. <i>Tenancy in common</i> _____	345
2.4. <i>Nominations</i> _____	346
2.4.1. <i>Pension Scheme Nominations</i> _____	346
2.4.2. <i>Statutory Nominations</i> _____	349
§3. <i>Hotchpot</i> – considerente privind abrogarea unei instituții străvechi _____	351
<i>Secțiunea a 4-a. Reforma legislativă în materie succesorală</i> __	355
§1. Evoluția legislativă în materie succesorală înainte de anul 1925 _____	355
1.1. Devoluțiunea succesorală în privința bunurilor imobile înainte de anul 1926 _____	355
1.2. Devoluțiunea succesorală în privința bunurilor mobile înainte de anul 1926 _____	356
§2. Regimul succesoral cu începere din anul 1925 _____	357
2.1. <i>Law of Property Act 1925</i> _____	361
<i>Secțiunea a 5-a. Regimul succesoral ab intestat</i> _____	363
§1. Moștenirea <i>ab intestat</i> _____	363
1.1. Regimul succesoral în cazul moștenirii legale totale _____	363
1.2. Regimul succesoral în cazul moștenirii legale parțiale _____	367
§2. Temperarea libertății testamentare – <i>Provision for Family and Dependants Act 1975</i> _____	368
<i>Secțiunea a 6-a. Administrarea succesiunii</i> _____	372
§1. Reprezentanții succesiunii _____	372
1.1. Executorii testamentari _____	373
1.2. Administratorii succesoralii _____	375
§2. Procedura de acordare a reprezentării _____	377
§3. Administrarea succesiunii _____	382

<i>Secțiunea a 7-a. Transmisiunea pentru cauză de moarte și modalități de partajare</i>	388
§1. Transmisiunea pentru cauză de moarte	388
1.1. Operațiunea de distribuire	390
1.2. Moștenirea reziduală	392
1.3. Stabilirea persoanelor îndreptățite – <i>Benjamin Order</i>	396
1.4. <i>Appropriation</i>	401
1.5. <i>Assents</i>	403
§2. Modalități de partajare	411
2.1. <i>Partition Act 1868</i> – vechea lege a partajului în <i>common law</i> -ul englez	411
2.2. <i>Trusts of Land and Appointment of Trustees Act 1996 (TOLATA)</i>	422
CONCLUZII	430
ANEXE	437
BIBLIOGRAFIE	459